

O barvách

Teorie barev, to je povídání na celou velikou knihu, proto se seznámíme jen s několika základními informacemi.

Světlo a barva nás spojuje se životem a ovlivňuje nás více, než si dovedeme představit. Působí na naše bytí, myšlení, city, náladu i životní energii. Barvy nás obklopují od narození všude kolem a my jsme vystaveni jejich působení. Vizuelní počítky vyvolávají nejsilnější reakce, proto barva a tvar patří k nejdůležitějším vlastnostem každého objektu.

Vědci zjistili, že když vstoupí slepý člověk do místnosti vymalované červenou barvou, zvýší se jeho tělesná teplota a také tlak. Naopak v místnosti „modré“ se teplota těla sníží a tlak klesne. Jak je to možné, když slepý člověk barvy nevidí?

Vysvětlení je prosté. Každá barva je zdrojem obrovské energie. Využívat léčebně efekty barev znali už lidé ve starověké Indii. A právě indickou nauku o barvách a jejich vlivu na lidskou psychiku zkoumal ve své práci Karl Gustav Jung, který se rovněž zabýval mandalami.

Dnes je zcela běžné, že barvy slouží jako lék v artterapii, mohou totiž ovlivňovat celou naši bytost. Je zajímavé, že Evropané mají v oblibě jiné barvy než orientálci. Barvy si vybíráme také podle duševního napětí, barva může tedy být součástí diagnostiky. Chromodiagnostika a chromoterapie jsou dnes běžné disciplíny psychoterapie.

Od pradávna toužil člověk proniknout k podstatě barvy. Zabývali se jí významné osobnosti jako např. fyzik Isaac Newton (1643–1727). Ten získal rozložením slunečního světla pomocí trojbokého hranolu barevné spektrum, které má nespočet barev a jejich valérů – odstínů.

Oko jednoznačně rozliší sedm barev: zelenou, žlutou, oranžovou, červenou, fialovou a modrou.

Newton byl první, kdo uspořádal barvy slunečního spektra do kruhu, a ukázal tak jejich příbuznost. Bílá ani černá ve své podstatě nejsou barvami. Jedna je absolutním světlem, druhá světlem zcela pohlceným. Těchto sedm barev vyčlenil Newton jako protiklad k sedmi tónům hudební stupnice. Od počátku je zkoumání barev spojeno se sluchem. A protože hlásky různě zní, pohrával si s nimi třeba francouzský básník Arthur Rimbaud (1854–1891), který spojoval jednotlivé hlásky s představou určitých barev. Konkrétně jeho báseň *Voyelles* (Samohlásky, překlad Vítězslav Nezval). Jedná se o barevné vidění zvuku.

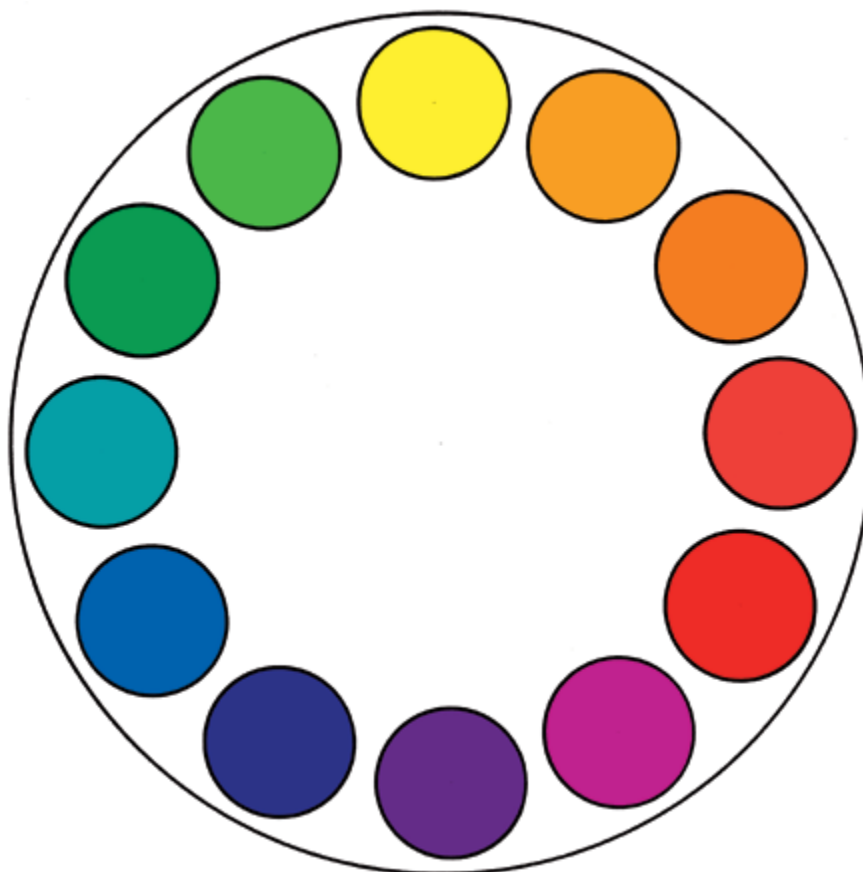
*„A čern, E běl, I nach, O modř, U zeleň hlásek,
já jednou vypovím váš různý vznik a druh.“*

Tomuto jevu se říká synestézie a velmi často se vyskytuje také u lidí, kteří mají absolutní sluch a jednotlivé tóny vidí jako barvy (např. Franz Liszt, Franz Schubert, ale i u Ludwiga Beethovena jsou určité náznaky této psychologické schopnosti.)

Teorií barev se zabýval na počátku 19. století německý básník a přírodovědec Johan Wolfgang Goethe a rozdělil barvy na:

1. **PRIMÁRNÍ** – ZÁKLADNÍ: ČERVENOU, MODROU, ŽLUTOU (nedají se namíchat)
2. **SEKUNDÁRNÍ** – PODVOJNÉ: ORANŽOVOU, ZELENOU A FIALOVOU (vzniknou smícháním dvou barev základních, např. červená + žlutá = oranžová)
3. **TERCIÁLNÍ** – POTROJNÉ: (vzniknou smícháním 2 barev podvojných, např. oranžová + zelená = citronová)

J. W. Goethe vytvořil barevný kruh, který se používá dodnes. Pomocí něj lze rozlišit ještě barvy **KOMPLEMENTÁRNÍ** – DOPLŇKOVÉ (jsou to barvy kontrastní – nejvíce opačné, např. červená x zelená, oranžová x modrá, žlutá x fialová)

trojúhelník docela malý

Malíř si vystačí se třemi základními barvami, protože další odstíny získá jejich mícháním.

Když si ruku podá červená se žlutou, vznikne barva oranžová. Roztančíme-li červenou s modrou, vytvoří se barva fialová. Modrá a žlutá nám dá zelenou, poslední z trojice sekundárních barev.

Malíř ale nepostupoval při vybarvování předloh stejně. Najdete rozdíl?

Tvoříme mandaly

- **Práce s předlohou**

Je výhodné předlohu vytisknout, obkreslit. Kolik lidí, tolik způsobů vybarvení, nekonečno možností a tak rozdílné výsledky, že původní mandalu často nepoznáme.

Mandalu můžeme vykreslovat a vyplňovat černými liniemi nebo pracovat se skupinou barev. Ty volíme podle pocitů, ne podle teorie barev. Tento způsob je relaxační.

Volba barev pro „krásno“ – kontrasty studených a teplých barev, harmonické ladění

Můžeme si hrát s vlastními jmény, kde každému písmenu abecedy přísluší určitá barva. Jméno si napíšeme v takové podobě, kterou máme rádi (např. Janule – Jana)

Použijeme oblíbené barvy

Volné pojetí, kdy předlohu můžeme upravit, snížit počet prvků nebo naopak kruh obohatit o další linie. Kreslím, co právě cítím

- **Vytváříme vlastní mandalu**

Nejdříve si nakreslíme kružnici. Velikost poloměru volíme podle časových možností. Kruh potom vyplňujeme podle své fantazie (formální nebo neformální mandala).

Když necháme ruku dělat, co sama chce, tento způsob je velmi účinný a rozvíjí naši tvořivost. Podporuje odvahu a zbavuje nás pocitů, že neumíme kreslit. Jakmile chceme do mandaly vložit konkrétní obraz, může to být pro někoho obtížné. Ale nikdy se nevzdávejme. Mandalu kreslí naše duše, proto je vždy krásná.

Pracuje naše tělo. Ruka vykonává pohyb, v němž se odráží náš nervový systém. Formy struktur, které se objeví v kružnici, jsou odrazem stavu naší mysli. Použité barvy vyjadřují pocity. Tvorba mandal je krásná právě v tom nekonečnu, které nám kruh umožňuje. Zdánlivé ohraničení však nemá ani začátek, ani konec. Má pouze svůj střed a my se k němu přibližujeme. Jdeme do vlastního středu. Pomalu, klidně, nespěcháme.

Návrh mandaly můžeme také vytvářet na čtverečkové síti (čtverečkový papír, tužka, bez pravítka a kružítko), a potom návrh přenášet na papír. Takový způsob pomáhá soustředěnosti a procvičuje paměť.

- **Mandaly tvořené na počítači**

Program nám pomáhá vytvářet efekty, hrajeme si s barvami, ale dotek pastelky, která byla dříve stromem, chybí. Přesto tento způsob práce může někomu přinášet radost.

- **Barvy a jejich vztah k písmenům**

A bílá

B žlutá

C červenooranžová

D smaragdová

E modrá

F světle-červenooranžová

G tmavomodrá

H jasně červená

I červenofialová

J žlutozelená

K modrofialová

L smaragdová

M perleťová

N modrozelená

O černá

P šarlatová

Q fialová

R oranžová-jantarová

S modrá

T zelenožlutá

U přírodní tóny

V červená-oranžová

W zelená stříbrná

X tmavě indigová

Y světle zlatá-hnědá

Z pastelově oranžová

